

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joannis Bonaë, Eminentissimi S. R. E. Titulo S. Bernardi
Ad Thermas Cardinalis Presbyteri Opera Quotquot
hactenùs separatim edita fuerê Omnia**

Bona, Giovanni

Antverpiae, 1677

Cap. XVIII. De visione intellectuali. Quid sit & quomodo fiat. Sanctorum testimoniis elucidatur. Cur inexplicabilis dicatur. Qui sint ejus effectus, quod objectum. Immunis est ab illusionibus. ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-10805

te in via quâ ambulas. Si quis igitur inutilia prædicat, si vanitates & infanias falsas, si curiosa & inania, quæ nec ædificant, nec instrunt ad salutem; nec peccatores ad pœnitentiam excitant, aut iustos ad incrementa virtutum; hic falsus propheta est. Docet autem S. Thomas (z) nullo unquam tempore defuisse Prophetas, non quidem ad novam doctrinam fidei depromendam, sed ad humanorum actuum directionem: quod enim attinet ad fidem jam promulgato Euangelio, publicæ revelationes necessariæ non sunt. An verò privatæ, quæ servis & amicis Dei nonnunquam fiunt, ad objectum fidei pertineant, aded ut fide divinâ credendæ sint, sine auctoritate Ecclesiæ eas approbantis & proponentis, Scholastici certant, & adhuc sub iudice lis est. Agemus de hac controversia (a), cùm de revelationibus sermo erit. Querunt etiam nonnulli, an si quis spiritum prophetiæ habens alicui revelet suam damnationem, illi credere teneatur; sed certissimum est, nullatenus illi credendum esse, repugnat enim statui viatoris huiusmodi revelatio, quâ positâ nec beatitudinem sperare posset, nec mediâ ad eam consequendam adhibere teneatur. Si quæ tamen contingat, non tanquam absoluta & immutabilis prædictio accipienda erit, sed ut comminatio futuri supplicii iis infligendi, qui neglectâ emendatione & pœnitentiâ in peccatis suis moriuntur.

7. Christus redemptor noster, cùm discipulos suos monuisset, cavendum esse à falsis prophetis, hoc ad eos dignoscendos indicium tradidit (b), *A fructibus eorum cognoscetis eos*: ut enim ex fructibus arbor, sic ex moribus & ex doctrina propheta verus à falso discernitur. Non quod bonitas morum, sicut asserit S. Thomas (c), ad prophetiam necessaria sit, si interiorum ejus radicem respiciamus, quæ est gratia gratum faciens: tum quia datur ad utilitatem Ecclesiæ, sicut & aliæ gratiæ gratis datæ; charitas verò ut uniat animam Deo, hæc autem duo separari possunt: tum quia pertinet ad intellectum, cujus actus præcedit actum voluntatis, qui perficitur à charitate. Sed quia requiritur ad prophetandum maxima mentis elevatio ad spiritualium contemplationem, hæc autem à pravitate vitæ impeditur, ided hoc donum à Deo ut plurimum hominibus sanctis tribuitur, & ex eo desumi solet certissimum sanctitatis argumentum: *quoniam (d) in male volam animam non introibit sapientia, nec habitabit*

(z) 2. 2. qu. 174. art. 6. ad 3. (a) Cap. 20. §. 1.
(b) *Matth. 7: 15.* (c) 2. 2. qu. 172. art. 2.
(d) *Sap. 1: 4, Sap. 7: 27.*

bit in corpore subdito peccatis: sed in animas sanctas se transfert, amicos Dei & prophetas constituit. Quorum igitur vita pravis moribus contaminata est, eorum prædictiones sperandæ sunt. Hi sunt enim qui falsis vaticiniis plebem seducunt, & mendacibus revelationibus incautos decipiunt, de quibus ait Jeremias (e), *Prophetae tui viderunt tibi falsa & stulta, nec aperiebant iniquitatem tuam, ut te ad pœnitentiam provocarent.* *Hisunt*, inquit Chrysostomus (f), „qui quod „execrantur admittunt, quod prohibent faciunt, „apud quos innocentia culpatur, culpa pro innocentia ducitur; apud quos peccare justum „est & justitiam exercere nefandum: ubi certant facta cum dictis, dimicat doctrina cum factis. A fructibus eorum cognoscetis eos. Plura de his infra (g), cùm de discernendis revelationibus sermo erit.

CAPUT XVIII.

De visione intellectuali. Quid sit, & quomodo fiat. Sanctorum testimonii elucidatur. Cur inexplicabilis dicatur. Qui sint ejus effectus, quod objectum. Immunitus est ab illusionibus. Triplex modus dicitur visionis.

I. **D**E visione corporali & imaginaria satis, ut arbitror, dictum est. Restat nunc intellectualis, de qua nonnullæ difficultates jam supra (a) expeditæ sunt; ostendi enim, eam cæteris difficiliorem & excellentiorem esse, & non nisi à Deo effici posse: tum Capite proximo explicavi, quàm difficile sit, eam ab imaginaria discernere, quibusve modis hominibus manifestari verbis & signis sensibilibus queant, quæ intellectualiter visa sunt. Nunc breviter exequar quid sit, & quo modo fiat. Est igitur visio intellectualis clarissima rerum divinarum manifestatio, quæ in solo intellectu absque figuris & imaginibus perficitur. Fit autem duplici modo, vel cùm mens humana spiritûs Sancti gratiâ illuminatur, ut ea intelligat, quæ corporali sive imaginariâ apparitione sensibilibus signis repræsentata sunt: vel quando immediatè per species intellectui à Deo infusus divina mysteria percipiuntur. Porro clarè & distinctè huiusmodi species intellectui imprimuntur, nullo ejus actu inter-

(e) *Thron. 2: 14.* (f) *Hom. 12. in varia Matthei loca.* (g) *Cap. 20. (a) Cap. 8. & 15.*

interveniente, nisi quod in se recipiat divinas operationes: quas si recipiat quasi videns, visionem vocamus; si veluti audiens, locutionem dicimus, de qua supra (b) egi, si aliquid discens vel intelligens, revelationem nuncupamus, quæ vel aliqua veritas occulta, vel arcana mysteria de-
 teguntur. Differit de his prolixè Venerabilis Pater Joannes à Cruce in Ascensu montis Carmeli (c). Porro hæc visio fieri dicitur in apice mentis, videlicet in intellectu, non quatenus ratiocinatur, sed sicut simplici intuitu res sibi objectas videt & contemplatur. Hujus generis fuerunt Moysis & Pauli visiones, quando illi ostendit Dominus gloriam suam & omne bonum (d): hic verò raptus in tertium cœlum audivit arcana verba, quæ non licet homini loqui (e). Et alii quidem in ecstasim rapti secreta Dei videre meruerunt: aliis verò vigilantibus, cunctisque sensibus liberè utentibus divina revelatio contigit, sicut Nathan vigilans proculdubio David regem de peccatis redarguit, vixque ille protulerat salutiferum illud *Peccavi*, cum statim in sermone Domini dixit illi, (f) *Dominus transfudit peccatum tuum, non morieris*: tum eidem indicavit, filium, quem pepererat uxor Uriæ, moriturum: hæc autem non aliter scire potuit, quam ex ore Domini loquentis intus menti ipsius ineffabiliter, ut ait Augustinus, (g) non spectabili formâ non voce sensibili ad aures vel ad imaginationem personante, sed prorsus intellectuali locutione, quâ *Veritas incommutabilis per seipsam ineffabiliter loquitur rationalis creaturæ mentibus*. Bene autem hæc locutio ineffabiliter fieri dicitur, quia mens humana verba Dei intellectualiter percipiens supra communem hominum conditionem ad Angelorum consortium elevatur. *Quando enim, teste Augustino, nos aliquid talis locutionis interioribus auribus capimus, Angelis propinquamus.*

II. Hujus Angelicæ felicitatis consors fieri optabat Bernardus (h), ut puram cum illis conversationem haberet, cum quibus est puritatis similitudo. „Rerum etenim cupiditatibus, ait ille, vivendo non teneri, humanæ virtutis est: corpus verò similitudinibus speculando non involvi, Angelicæ puritatis est: utrumque tamen divini muneris est, utrumque excedere, utrumque te ipsum transcendere est. Beatus qui dicit, te potest, Ecce elongavi fugiens, & mansi in so-

(b) Cap. 8. (c) Lib. 2. cap. 23. & seqq. (d) Exod. 33. (e) 2 Cor. 12. (f) 2 Reg. 12. (g) De Civ. Dei lib. 16. c. 6. (h) Ser. 52. in Cant.

litudine. „Transfugisti carnis oblectamenta, ut nimè jam obedias concupiscentiis ejus, nec tenaris illecebris: profecisti, superasti te, sed nondum elongasti, nisi & irrudentia undiq; phantasmata corporearum similitudinum transvolaveris, te mentis puritate prævaleas. Huic autem visioni purè intellectuali nulla potest diabolica illusio intercedere, sive rerum in intellectu representatio per species à Deo infusus consideretur, sive judicium de rebus eisdem, quod fit per lumen desurfum veniens à Patre luminum: nam cum hæc duo à sensu & imaginatione non pendeant, nulla est creatura, quæ possit se illis immiscere. Quando autem hæc visio ab imaginatione incipit, vel in eam definit, modo supra explicato, nulli dubium est, quin possit Angelus bonus ad eam coöperari, & malus similiter excitatis phantasmatis animæ illudere. Sed quia difficile est, visionem purè intellectualem ab ea discernere, quæ cum admixtione phantasmatum fit; magnam in omnibus cautelam & diligens examen in hujusmodi perceptionibus adhibere oportet, ne quis forte incautus & inexpertus subtilissimis vaserrimi hostis fraudibus circumveniat. Modus item, quo hæc visio fit, difficilis explicatu est, ac ferè imperceptibilis, non solum his qui sensuum judicium in omnibus sequuntur, de quibus scriptum est, (i) *Animalis homo non percipit ea quæ sunt spiritus Dei*; sed illis etiam, qui mentis acumine sensuum operationes transcendunt. A me igitur sedente in tenebris & in umbra mortis, divinarumque perceptionum inexperto nemo visionum intellectualium explicationem expectet; quandoquidem ipsimet viri sancti illis assueti, cum hæc divina charismata, aut præcepto Superioris aut charitate urgente, manifestare nituntur, vix verba inveniunt, quibus latentia animi sensa ad aliorum notitiam proferre queant. Ut verò unâ eademque operâ & dicto meo fidem conciliem, & modus, quo visio intellectualis fit, quantum fieri potest, intelligatur; operæ pretium erit, quosdam ex illis audire, qui visiones ac revelationes divinitus acceperunt.

III. Occurrit primo loco maximus Ecclesiæ Doctor Augustinus (k) qui colloquium habitum cum matre sua ex hac vita paulò post exitura enarrans, visionem intellectualem ejusque modum ita describit. „Si cui fileat tumultus carnis, fileant phantasiæ terræ & aquarum & aëris. Si leant & poli, & ipsa sibi anima fileat, & transeat

P p 2

(i) 1 Cor. 2: 14. (k) Lib. 9. Conf. c. 10.

se, non se cogitando. Sileant somnia & imaginariæ revelationes, omnis lingua & omne signum, & quicquid transeundo fit, si cui fileat omnino? Quoniam si quis audiat, dicunt hæc omnia; Non ipsa nos fecimus, sed fecit nos qui manet in æternum. His dictis, si jam taceant, quoniam erexerunt aurem in eum qui fecit ea; & loquatur ipse solus, non per ea, sed per se ipsum, ut audiamus verbum ejus, non per linguam carnis, neque per vocem Angeli, nec per sonitum nubis, nec per ænigma similitudinis: sed ipsum quem in his amamus, ipsum sine his audiamus: sicut nunc extendimus nos, & rapidâ cogitatione attingimus æternam sapientiam super omnia manentem, si coninuetur hoc, & subtrahantur aliæ visiones longè imparis generis, & hæc una rapiat & absorbeat & recondat in interiora gaudia spectatorem suum: ut talis sit sempiterna vita; quale fuit hoc momentum intelligentiæ, cui suspiravimus: nonne hoc est, Intra in gaudium Domini tui? Hæc Augustinus, ex cujus incomparabili sapientia discimus, tunc animam elevari ad divinam locutionem in apice mentis percipiendam, cum silent omnes creaturæ, cum cessant omnes imaginationis operationes, & ipse Deus immediatè nullo adhibito Angelorum ministerio se animæ videndum exhibet, eamque alloquitur, tantam ei communicans lucis & gaudii plenitudinem, ut hoc sublime donum non dubitaverit æternæ felicitati comparare. Sequitur Augustinum doctrinæ ejus sectator Aelredus Abbas Rievallis, qui de visione intellectuali sic loquitur (1). *Intellectualem illam dicimus visionem, quæ mens omne corpus, omnesque corporeas imagines ac similitudines transcendens in ipsa luce veritatis requiescit, in qua veræ & verè sunt omnia præterita, præsentia, & futura: nec aliter futura quam præterita. Tum refert exemplum cujusdam sanctæ Virginis ad hujusmodi sublimem visionem raptæ, quæ cum omnem mundi amorem, ac carnales omnes affectus, curamque corporis omnem, & exteriorum sollicitudinem à suo pectore exclusisset, cepit quodam mentis æstu & fastidire terrena; & desiderare cœlestia. Accidit autem aliquando, ut cum amore solito orationi incumberet, mira quedam suavitas superveniens omnes animi motus, omnes cogitationum excursus, omnes insuper spirituales, quos circa amicos habebat, extinxerit affectus: moxque anima ejus quasi oneribus, quæ in mundo sunt valedicens, rapitur supra se, & ab ineffabili quadam & incomprehensibili luce excepta, nihil aliud videbat nisi quod est, & quod omnium esse est. Neque*

(1) Serm. 2. de civibus.

lux illa corporea fuit, aut aliqua corporis similitudo: nec dissendebatur, nec diffundebatur; ita ut ubique videretur; nec ipsa tenebatur, & tenebat omnia; & hoc miro & ineffabili modo, sicut esse tenet quicquid est, & veritas quicquid verum est. Hæc igitur luce persuasa ipsum Christum, quem prius noverat secundum carnem, cepit jam secundum carnem non nosse: quia spiritus ante faciem ejus Christus Iesus in ipsam eam induxerat veritatem. Tandem concludit sermonem sanctus Abbas asserendo, quod, quicquid aliis visionibus cernitur, ambiguum est, aut fide magis quam scientiâ roboratur: quod autem in ipsa cernitur veritate, & luminosum & certum est.

I V. Aliam similem visionem de se narrat S. Theresia in vita sua (m), quam brevi compendio referam. Die quodam festo gloriosi Apostoli Petri, cum essem, ait illa, in oratione, videbam seu potius animadvertēbam, oculis enim corporis vel animæ nihil penitus videbam, sed Christus propè me esse videbatur, & sentiebam ipsum esse, qui mihi loquebatur: verum quia non erat visio imaginaria, non percipiebam quæ formâ esset, hoc tantum sentiens quod lateri meo adstaret, & testis esset quarumcunque meorum actionum. Hujus autem visionis ignara eam protinus Confessario indicavi, qui petiit à me quæ formâ ipsum viderem. Dixi me illum non videre: tum ille rursus rogavit, undè scirem esse Christum, respondi me nescire, verumtamen certè scire, quod prope me esset, idque clarè ex eo cognoscebam, quod in oratione quietis diutius cum singulari & insolita animi tranquillitate morarer, & uberores ex ea fructus perciperem. Conabar variis similitudinibus ipsam visionem explicare, sed nullam ad hoc idoneam & sufficientem inveni; nec verba occurrebant, quibus eam perspectam facere possem. Si enim dico, me nec corporeis nec interioribus oculis Christum conspicerem, quomodo scio, mihi que persuadeo eum apud me esse, idque clarè & evidentiùs, quàm si ipsum oculis intuerer? Certè per quamdam notitiam, quæ sole clarior est, Dominus animæ præsentem se exhibet, nec tamen assero, solem hic aut ullam claritatem videri; sed est lux quedam, quæ sine ulla lucis visione intellectum illuminat, ut anima tanto bono perfruat. Perinde hoc fit, ac si aliquis cibus in stomacho sit, quem homo non comederit, nec quomodo illuc venerit sciat; noverit tamen ibi esse, tamen nesciat qualis sit, & quis eum

(m) Cap. 27.

eum stomacho ingesserit. Hæc autem visio ita spiritualis est, ut nulla in potentis aut sensibus concitatio sit, ex qua aliquid ad rem suam pertinens possit dæmon elicere. Sic differit de hac visione Theresia (n), ac eadem ferè repetit in Castro animæ, illud ubique incalcans, non posse animam verbis exponere illud quod videt, imò nec intelligere aut comprehendere, quomodo id cognoscat, licet certissima sit se ipsum cognoscere. Consonat Theresia B. Angela de Fulgineo, cujus verba religiosi scriptoris simplici stylo hic referam (o). „Quodam tempore eram „in oratione, & respiciens vidi Deum mihi loquentem. Si autem quæras quid vidi, dico „quod vidi ipsum, & aliud nescio dicere, nisi „quod videbam unam plenitudinem, unam claritatem, de qua sentiebam in me tantum implementum, quod ego nec scio dicere, nec scio „dare aliquam omnino similitudinem, nec vidi „aliquid corporale, sed erat sicut est in caelo, „videlicet pulchritudo tanta, quod nescio aliquid aliud dicere, nisi quod vidi summam „pulchritudinem continentem omne bonum: „& omnes sancti stabant ante illam pulcherrimam majestatem ad laudandum eam: videtur autem mihi, quod in isto parum steti. Et infra (p). „Videbam unam rem stabilem, ita „indivisibilem mihi, quod de ea nihil possum dicere, nisi quod erat omne bonum, & anima „mea erat in læticia omnino inenarrabili, & „nescio si eram in corpore, vel extra corpus. Alia Sanctorum testimonia afferre possem, afferentium modum hujus visionis nullis verbis, nullâ creatâ similitudine explicabilem esse; sed supra dicta sufficiunt, omnes enim iisdem ferè verbis id contestantur.

V. Omnes etiam in hoc conveniunt, quod hæc visio ab illusionibus immunis est. Potest quidem dæmon aliquid effingere, quod visioni intellectuali simile sit, idque animæ inexpertæ & minus cautæ obtrudere: verum ficta ab hoste visio multum à vera differt, & ab effectibus facile dignoscitur. Veræ siquidem effectus sunt gaudium, pax, & tranquillitas animæ, puritas & illuminatio mentis, augmentum fidei & charitatis, humilitas, & elevatio spiritûs in Deum. Falsa verò superbiam, sui æstimationem, animi perturbationem, atque ariditatem producit. Illa diu permanet, & nunquam ferè à memoria excidit; hæc citò definit, & sicut fu-

(n) *Manf. 6. cap. 8.* (o) *Vita ejus apud Bollandum 4. Jan. c. 3. n. 58.* (p) *Ib. n. 66.*

mus evanescit. Nullam autem certius indicium veræ visionis, quam humilitas: cum enim Deo comparati nihil simus, quò magis ad illum accedimus, eò clariùs cognoscimus nos nihil esse. Optimè Gregorius Magnus (q): „Sapientia „creata habet essentiam, habet vitam; sed hoc „quod habet ipsa est. Proinde incommutabiliter vivit, quia non ex accidenti, sed essentialiter vivit. Solo igitur cum Patre & sancto Spiritu veraciter est, cujus essentiæ comparatum esse nostram non esse est. Huic si conjungimur, sumus, vivimus, sapimus: huic si comparatur, nec sapimus, nec vivimus omnino, nec sumus. Hinc est, quod Sancti omnes, quando in Dei visione proficiunt, quanto magis Divinitatis interna conspiciunt, tanto magis se nihil esse cognoscunt. Porro visione intellectuali tam res corporæ quàm incorporæ videri possunt. Et primò quidem Deus & singulæ personæ Sanctissimæ Trinitatis: deinde Christus, B. Virgo, Angeli, & Sancti: tum multæ veritates, de quibus anima instruitur, sive ad fidem spectent, sive ad mores: res denique omnes materiales, licet absentes, quæ sunt in caelo, & in terra: nulla siquidem repugnancia est, quin possit objectum absens veluti præsens intellectui representari per speciem aliquam & lumen supernaturale. Fit autem hæc visio sive notitia intellectualis duplici modo, uno obscuro & quasi confuso, ut, si quis Christum vel Angelum lateri suo adesse vel intus in corde cognoscat, tantâ imò majori certitudine, quàm si ipsum corporali oculo conspiceret, nullâ ejus figurâ vel imagine efformatâ: altero claro & distincto, quo Deus aliquando videtur dilucidè quidem & manifestè, non tamen intuitivè, & sicuti in se est. Media est hæc visio inter obscuram, quæ habetur in via per fidem, & claram in patria per lumen gloriæ, recedens à prioris obscuritate, sed ad posterioris claritatem non perveniens. Ex hac autem visione concipit anima maximam erga Deum venerationem, & ardentissimum amorem, ac desiderium serviendi illi in sanctitate & iustitia omnibus diebus vitæ suæ.

VI. Quod si hæc visio secundum præcipuum ejus objectum, quatenus scilicet fertur in Deum, consideretur, tres ejus modi à Theologis mysticis constituuntur. Primum vocant visionem Dei in caligine, de quo agit Dionysius initio mysticæ Theologiæ dicens (r). „Trinitas super-

essentials, divinitate ac bonitate præstantior, P p 3
Christi

(q) *Lib. 18. mor. cap. 27.* (r) *Cap. 1.*

Christianorum Theosophiæ dux, dirige nos ad mysticorum oraculorum superincognitum & supersplendidum altissimumque fastigium, in quo simplicita & absoluta, ac immutabilia Theologiae mysteria abstrusa sunt in caligine superfulgida silentii arcana dicentis, quæ in obscuritate maximè tenebrosa plusquam clarissimè superlucet, & in omnimoda impalpabilitate, & invisibilitate superpulchris splendoribus nientes, oculis carentes superadimplet. Et paucis interjectis illos ingredi divinam caliginem docet, qui cuncta pura atque impura, & omnem sanctorum fastigiorum ascensum supergrediuntur, & omnia divina lumina & sonos & sermones caelestes transcendent, & in ipsa caligine absorbentur, ubi verè est, sicut ait Scriptura, qui est super omnia. Tum affert exemplum Moysis, (f) qui expiatus & ab omni populo segregatus, postquam sonitum tubarum audivit, viditque lumina multos radios jacentia, ab iis quæ videntur & vident expeditus, verè in caliginem ignorationis ingressus est, & omni scientificâ apprehensione exclusâ eo ipso, quod nihil cognovit, ipsi Deo omni ex parte ignoto unitus, præstantiori modo ipsum agnovit. Quid sit autem divina caligo, idem clariùs alibi explicat his verbis. (t) *Divina caligo lux est inaccessibleis, in qua Deus habitare dicitur, quæ nec cerni potest propter eximiam & superè inentem claritatem, & inaccessibleis est propter exuperantem divini luminis effusionem. Ad hanc pertingit quisquis Deum nosse ac videre meruit; nam eo ipso quod neque videt, neque cognoscit, arctius illi jungitur, qui omnem visionem & cognitionem transcendit, sciens ipsum super omnia esse, quæ in sensum & intelligentiam cadunt, dicens cum Propheta: (u) Mirabilis facta est scientia tua ex me, confortata est & non potero ad eam. Tunc itaque mens Deum videt in caligine, cum omnes creaturas atque omnes similitudines transcendens in Deum fertur tanquam ignotum & inintelligibilem, idque magis conspicit quod non est, quàm quod est: detegens in ea obscuritate immensam perfectionem, quæ omnem sapientiam, potentiam, bonitatem, pulchritudinem, & quicquid aliud concipi potest, in infinitum excedit. In qua visione posita anima, non propriâ industriâ, sed simplici quâdam & improvisâ inspectione à Deo immissa, præ admiratione & amore à se ipsa deficiens, ejus quem non videndo videt immensitate quasi pelago absorbetur. Dicitur autem videre & non videre, quia, ut ait Richar-*

(f) Exod. 19. (t) Ep. 5. ad Doroth. (u) Psalm.

us, (x) *Sic illi Deus præsentiam suam exhibet, ut faciem suam minimè ostendat. Dulcorem suum infundit, sed decorem suum non ostendit. Infundit suavitatem, sed non ostendit claritatem. Suavitas ejus sentitur, sed species non cernitur. Adhuc nubes & caligo in circuitu ejus: adhuc thronus ejus in columna nubis. Et si videt quasi in nocte, videt velut sub nube, videt per speculum in enigmate. Videt denique ignotum omnem de eo conceptum, omnemque cognitionem transiliens, quia nimirum, teste Gregorio Magno, (y) *cum mens in contemplationis sublimitate suspenditur, quicquid perfectè perspicere valet, Deus non est. Tunc ergo verum est, quod de Deo cognoscimus, cum plene nos aliquid de illo cognoscere non posse sentimus. Idem quoque alio loco sic loquitur, (z) Revelatio conditoris, dum videtur & non comprehenditur, lux est inaccessibleis. Quicquid enim de omnipotenti Deo humana mens potest cogitare, Deus non est: sed dum cogitando cuncta transcendit; dum quicquid potest intima lucis, quicquid internæ suavitatis & dulcedinis, quicquid spiritualis delectationis sibi fingere, minus illa esse creditur. Ad quandam lucem tamen pervenit, quæ non est Deus, sed quam inhabitat Deus. Et quia tunc anima mirabiliter inflammatur, mirabiliter resicitur, ineffabiliter delectatione fruitur, cogitare compellitur, quàm ineffabilis lux, dulcedo, & delectatio sit, quæ ipse sit; si tam immensa lux est illa quam inhabitat, & non est ipse.**

VII. Secundus modus divinæ visionis est, cum expulsi tenebris, quas posuit Deus latibulum suum, & disjectâ caligine, ac dissipatis nubibus Deus ipse videtur, non quidem in sua claritate & in splendore meridiei, sed veluti in aurora, cum lux dubia & modica est: videtur inquam notitiâ quâdam inexplicabili & clariori quàm si oculo corporis lumen materiale videretur. Anima siquidem ad hanc visionem speciali Dei gratiâ elevata videt unico intuitu essentiæ divinæ unitatem, & personarum Trinitatem: quomodo Pater generat Verbum, quomodo ab utroque procedit Spiritus Sanctus. Videt & intelligit ipsum Deum, sicut ait Augustinus, (a) „ sine qualitate „ bonum, sine quantitate magnum, sine indigentia „ creatorem, sine situ præsentem, sine habitu omnia continentem, sine loco ubique totum, sine „ tempore sempiternum, sine ulla sui mutatione muta-

(x) De grad. charit. violen. (y) Lib. 5. mor. c. 26. (z) Lib. 4. in 1. Regum. (a) Lib. 5. de Trinitate. cap. 1.

mutabilia facientem, nihilque patientem. Vident omnes creaturas ab ipso emanantes & dependentes: videt modum quo divinæ personæ animam inhabitant, sicut scriptum est (b), *Ad eum venimus & mansionem apud eum faciemus*: & quia intemè in hoc statu adhæret Deo, & suavitatem æternæ felicitatis prægustans, torrente voluptatis ejus inebriatur; ideo Theresia (c), quæ propriâ experientiâ hujus visionis celsitudinem & jucunditatem didicit, postquam eam sapientissimè explicavit, spirituale quoddam conjugium inter Deum & animam eâ mediante contrahi docet, sicut ait Apostolus (d), *Qui adheret Deo unus spiritus est*. Nam si anima perfectè diligit, nupsit; ut ait Bernardus (e), *Verè spiritualis sanctique coniubii contractus est iste*. Parùm dixi contractus, complexus est. Ergo quam videris animam relictis omnibus Verbo totum omnibus adhærere, Verbo vivere, Verbo se regere, de Verbo concipere quod pariat verbo: quæ possit dicere, mihi vivere Christus, & mori lucrum; puta conjugem, Verboque maritatum. Sed in his immorari non est hujus loci. Tertius denique & supremus gradus divinæ visionis ille est, quo divina majestas non jam per speculum & in ænigmate, sed clarè & intuitivè videtur sicuti est. Licet enim hæc visio non ad hoc ærumnosum exilium, sed ad futuram patriam pertineat, Deo ipso testante, (f), *non videbit me homo & vires*: quibusdam nihilominus sanctissimis & perfectissimis viris adhuc in carne degentibus hanc felicitatem singulari Dei munere contigisse, ut clarâ Dei visione veluti per transitum & in momento lumine gloriæ illustrati fruerebantur, non ignobilium Theologorum, ut supra indicavimus, sententia est. Afferunt multi de Moyse, cui dixit Deus petenti & desideranti faciem ejus videre, *Ego ostendam tibi omne bonum* (g). Afferit de Paulo Angelicus Doctör (h) & de Benedicto Monachorum Patre Bernardus, qui de illa visione sermonem habens, quâ Deus videtur facie ad faciem, & creaturæ videntur in Creatore, ait (i): *Ad quam excellentiam, licet ad modicum, rapta fuisse videtur anima illa beata, sancti scilicet Benedicti, quæ collectum sub uno solis radio mundum universum conspexit: de quo miraculo beatus Papa Gregorius in libro Dialogorum scribens, Videnti, inquit (k), Creatorem angusta est omnis creatura*. Hæc Bernardus Gregorius

(b) *Ioa. 14: 23.* (c) *Cass. anim. & mans. 7. c. 1. & 2.*
 (d) *1 Cor. 6: 17.* (e) *In Cant. ser. 83. & 85.*
 (f) *Exod. 33.* (g) *Ibid.* (h) *2. 2. qu. 175. ar. 3.*
 (i) *Serm. 9. de diversis.* (k) *Lib. 2. c. 35.*

Magni testimonio suffultus. Scio Scholasticos hac de re in varias sententias abire, sed ab eorum concertationibus hæc abstinendum est.

CAPUT. XIX.

Iterum de apparitionibus. Quid in his servandum, quid vitandum sit. Apparentium diversa genera. Deus, Angeli, & Sancti quomodo appareant. Divina apparitiones quibus notis ab angelicis discernantur. Varia Christi apparitiones. Imaginaria & corporalis distinctio. Dæmonum spectra, eorumque signa. Humanorum spirituum visiones. De cultu & adoratione apparentium.

I. Apparitiones dicimus spirituum manifestationes, cum præter naturæ ordinem humanis rebus interfunt, seque sensibus nostris insinuantes suam nobis præsentiam certis argumentis exhibent & ostendunt. Apparitionem verò aliquo modo à visione differre supra (a) indicavimus, nam cum sola apparentis species manifestatur, sed quis appareat ignoramus, apparitio propriè dicitur: at cum apparitioni ejusdem notitia juncta est, tunc visio nuncupatur. Ipsi tamen hoc discrimen alios secuti negleximus. Omnes autem seu visiones seu apparitiones in hoc conveniunt, quod bonis & malis communes sunt: nec quispiam sanctior aut perfectior altero habendus est, quod illi spiritus appareant, iste hoc dono destituatur. Cæteris enim sanctior censetur, qui altiori posito humilitatis fundamento Deo per charitatem adhærere studet, ut ipsi placeat; non ut visiones obtineat, quas potius Domino largiente acceptas aut humiliter respuit, aut cum formidine suscipit, sciens in his multum periculi, parum utilitatis reperiri; pandique aditum diabolo ad varias fraudes & illusiones. Tutius ambulamus per fidem, cujus lumen cunctas excedit visiones, & arcanorum revelationes: nam ut præclare Philippus Neri vir sanctissimus dicebat (b), difficile est visionum perceptione non insari, difficilius se illis dignum non credere, difficillimum se indignum profiteri, atque earum sive suavitati sive curiositati patientiam, abjectionem,

(a) *Cap. 15. §. 2.* (b) *Tiraq. ad lib. 2. dierum. Gen. c. 9. Hic. Magtus l. 4. miscell. cap. 12.*